

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 41

Заснований в 1996 році

Рівне – 2008

ББК 74.20

О - 59

УДК: 159: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 41. — Рівне: РДГУ, 2008. — 217 с.

Збірник наукових праць містить статті які відображають теоретичні та практичні аспекти найважливіших проблем психологічної допомоги особистості.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 3 від 31. 10. 2008 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 08 — 7.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2008

5. Корнієнко О.В. Безпека життєдіяльності та підтримання психосоматичного здоров'я молоді. К., 2004.
6. Психология здоровья: Учебник для вузов/ Под ред. Г.С.Никифорова.- СПб.: Питер, 2006.- С.466.
7. Спрянський В.И. Кому быть здоровым и счастливым в XX веке. – С.Пб., 1997.
8. Antonovsky, A. Unraveling the mystery of health. How people manage stress and stay well.- San Francisco, CA: Jossey-Bass, 1987.
9. Grainger R.D. Choosing mental health // Amer. J. of Nursing. – 1993. – Vol. 93, №1.

Резюме. В статті розглянуто проблему стресогенних факторів студентської середовища та їх впливу на психосоматичне здоров'я юнаків та дівчат першого курсу: психологів, соціологів та соціальних працівників, курсантів-психологів Київського Національного університету імені Тараса Шевченка на протяженні першого семестру 2006 навчального року. Проведена апробація цілеспрямованості застосування чотирьох блоків психодіагностичних методик в якості психологічного супроводження навчального процесу для оцінки особливостей психосоматичного здоров'я студентської молоді та їх порівняльний аналіз.

Summary. The present article is about the problem of stress factors student's environment and its influence on psychosomatic health in first year students man and women: psychologists, sociologists and social workers, cadet-psychologists of Kyiv's National Taras Shevchenko University. The four blocs psychodiagnostics methods approbation is conducted for psychological teaching work promotion and psychosomatic health evaluations traits and its comparative analysis.

УДК 372.032

О.І. КОСАРЕВА

КОРЕКЦІЯ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКА

Резюме. В даній статті викладений опис техніки, що застосовується для корекції особистісного розвитку дитини, оптимізації батьківсько-дитячих взаємин та стосунків між подружжям.

Ключові слова: особистісний розвиток дитини, подружні стосунки, батьківсько-дитячі взаємини.

Постановка проблеми. Останнє десятиріччя характеризується масштабними змінами в політичному, економічному та соціальному устрої життя нашої країни. Адаптація до нового макросередовища супроводжується збільшенням психічної напруги. Стреси, фрустрації, соціальна та особистісна нестабільність сформували суспільну потребу в психологічній допомозі населенню та, перш за все, сім'ї як важливішій формі організації буття кожного індивіда. Сім'я може бути як могутнім фактором розвитку і емоційно-психологічної підтримки особистості, так і джерелом психічної травми людини і пов'язаними з нею різноманітними особистісними розладами.

Аналіз праць вітчизняних та зарубіжних психологів та психотерапевтів (А.Адлера, Е.Берна, Дж.Боулбі, Д.Віннікот, М.Кляйн, О.Захарова, М.Лісіної, А. Співаковської) свідчить, що етіологічні фактори порушень особистісного розвитку дитини, що пов'язані з сім'єю, можуть бути поділені на такі групи: психічна травма, дефекти сімейного виховання, дисгармонія взаємин між подружжям, негативні типи батьківсько-дитячих взаємин, особистісні та психічні порушення одного з членів сім'ї. Отже, психологічна допомога сім'ї пов'язана з порушеннями особистісного розвитку та поведінки у дітей, може включати в себе індивідуальну роботу з членами сім'ї, роботу з окремими підсистемами та з сім'єю в цілому. При цьому в останні роки акценти зміщуються на організацію роботи з сім'єю як цілим для досягнення змін у всій сімейній системі.

Основними помилками виховання у благополучних сім'ях, тобто в сім'ях, де батьки об'єктивно ставляться до своїх дітей, є відсутність достатнього емоційного контакту батьків з дітьми та невідповідність в діадності уявлення дитини про себе як про гідну людину [3].

Сімейне виховання є сферою життєдіяльності подружжя, в якій перманентно відтворюється об'єктивна конфліктна ситуація. Причиною її відтворення може бути зіткнення подружжя як індивідів, що прагнуть до задоволення своєї потреби в персоналізації в процесі виховання дитини (А.Петровський, В.Петровський) [4]. Умовою конструктивного подолання цієї конфліктної ситуації є позитивні стосунки між подружжям, їх готовність та прагнення долати суперечки в міжособистісних стосунках, не є пов'язаних з їх дитиною, тобто ефективна персоналізація в системі їх подружніх стосунків. Поведінка такого подружжя в якості батьків характеризується як партнерська взаємодія [3]. Спільна виховна творчість батьків, що актуалізує розвивальний потенціал міжособистісних конфліктів, виступає умовою позитивного особистісного розвитку дитини. І, навпаки, за свідченнями експериментального дослідження О.Шапатіної [6], наявність напруги в подружніх стосунках не долається, а вирішується як деструктивний міжособистісний конфлікт між батьками. Відображення таких ситуацій в психіці дитини є причиною порушення особистісного розвитку.

Метою нашої статті є опис техніки, що застосовується для корекції особистісного розвитку дитини, оптимізації батьківсько-дитячих взаємин та стосунків між подружжям.

Суть цієї техніки полягає в тому, що під виглядом підготовки до „ефективного психотерапевтичного впливу на дитину”, здійснюється корекція міжособистісних стосунків між подружжям. Введення такої умовності дозволяє знизити опір, як на особистісному рівні, так і на рівні підсистеми, підвищити відповідальність батьків за їх внутрішньосімейну поведінку, а також оптимізувати комунікацію між подружжям. Для визначення готовності батьків до реалізації психотерапевтичного впливу вони запрошуються неодноразово на „репетицію”. Завдання психолога на цьому етапі полягає в оптимізації міжособистісних взаємин в батьківській парі, узгодження їх виховних позицій, припрацювання міжособистісних конфліктів.

Вплив на подружжя заснований на ефекті непрямого, опосередкованого впливу. Коли мова йде про спрямований вплив, то мається на увазі, що суб'єкт що впливає, ставить перед собою усвідомлене завдання добитися від об'єкта впливу конкретного результату. Як зазначає В.Петровський: „...в такого роду впливах можна виділити дві форми: пряму, при якій суб'єкт впливу відкрито висуває ті чи інші вимоги, та непряму, коли суб'єкт, прагнучи змінити поведінку іншого, перетворює середовище з розрахунком на отримання потрібних йому відкупів (від елементарних рухових відповідей до

зміни особистісних характеристик іншого) в обох випадках вплив та взаємодія співвідносяться один з одним як цілі та засіб” [4, с.16].

Спроби реалізувати безпосередній прямий вплив часто виявляються малоефективними із-за активізації опору. Тому основним засобом корекції подружніх стосунків та особистості дитини в запропонованій вище техніці є непрямий вплив. В присутності дитини, зайнятої „спеціальним завданням” (будь-яке цікаве завдання) батьки на прохання психолога повинні відтворити заздалегідь підготовлену та відпрацьовану розповідь про свою дитину. Розповідь повинна бути композиційно та логічно завершеною та містити у собі виключно правдиву, але тільки позитивну інформацію про дитину. Висловлювання батьків не повинні містити у собі прихованої критики (висловлювань типу „в принципі він добрий хлопчик...”), констатувати „так...”, але...”. ціннісні позиції та емоційні реакції батьків в процесі розповіді також повинні бути узгоджені. Дитина, що знаходиться в цій самій кімнаті, має можливість чути розповідь про себе, але не звернену до себе, а до іншого дорослого, який є значущим в очах її батьків.

Застосування методики дозволяє отримати ефект завдяки корекції особистісних особливостей дитини, оптимізації батьківсько-дитячих взаємин та стосунків у подружній парі. Зокрема, корекція особистісних особливостей дитини заснована на ефектах непрямого впливу. Корекція батьківсько-дитячих взаємин відбувається в результаті підвищення гнучкості й адекватності в сприйнятті та прийнятті своєї дитини. Корекція міжособистісних взаємин в подружній парі пов’язана з оптимізацією процесів міжособистісного спілкування. Тому що наявність негативних елементів в структурі міжособистісних взаємин подружжя призводить, перш за все, до порушення комунікативних процесів між ними. Спільна робота психолога та батьків над змістом та формою розповіді спрямована на корекцію комунікацій в подружжі та завершується лише в тому випадку, якщо:

- в подружжі узгоджені правила сімейного життя, в тому числі й виховні позиції;
- встановлене взаємне делегування права висувати правила;
- відпрацьований механізм узгодження позицій та прийняття рішень;
- комунікації позбавлені вимог членів сім’ї один одному.

Зміна параметрів комунікації всередині подружжя призводить до зміни всієї внутрішньосімейної комунікації. Нижче пропонуємо опис застосування корекційної програми, в контексті якої можливо досягнути максимального ефекту.

На першу зустріч психолог запрошує обох батьків. Якщо один з батьків, який звернувся за допомогою, повідомляє, що з якихось причин обидва дорослих прийти не зможуть, то психолог наполягає на необхідності їх спільного візиту, інакше робота проводитися не буде. На первинному прийомі вирішується два основних завдання. Перш за все, психолог знайомиться з батьками дитина, збирає інформацію про сім’ю, про поведінку та особливості дитини. Другим завданням є формування довіри до психолога та створення психотерапевтичної коаліції. Крім того, психолог в загальних рисах інформує батьків про роботу, що планує здійснювати. На першій зустрічі потрібно укласти контракт з батьками про спільні візити до психолога.

Друга та третя зустрічі мають діагностичний характер: батькам пропонується заповнити опитувальник АСВ та написати твір про дитину [1; 5]. Для обстеження дитини застосовується методика „Малюнок сім’ї” та „Фільм-тест” Рене Жіля. Вибір вказаних вище методик обумовлений тим, що отримані з їх допомогою результати, дозволяють діагностувати батьківсько-дитячі взаємини як з боку дорослого так і з боку дитини.

На цьому етапі роботи, окрім отримання діагностичної інформації, вирішується завдання підвищення відповідальності батьків за результати психокорекційної роботи: діагностичні тести, залучення до роботи обох батьків, поведінка психолога, – все повинно демонструвати серйозність та обґрунтованість корекційної програми.

Робота з подружжям на підготовчому етапі реалізації програми дає цінний психодіагностичний матеріал: реакція подружжя на психолога, один на одного в присутності психолога, на слова та дії один одного. На основі цього матеріалу буде сформована тактика подальшої роботи.

На четвертій зустрічі батькам повідомляється про те, що за результатами психодіагностичного обстеження в якості терапевтичної процедури обирається техніка, суть якої полягає в наступному: батькам необхідно підготувати 30-хвилинну завершену за формою розповідь про їх дитину. Батькам повідомляють і дають „під запис” вимоги до складання розповіді:

- виключно позитивна інформація про дитину;
- виключно правдива інформація про дитину (тільки хороше, але тільки правдиве);
- відсутність в розповіді двозначностей;
- відсутність конструкцій типу „так, але...”;
- узгодженість позицій в оцінках та емоційних реакціях.

При взаємодії з батьками потрібно підкреслити, що це така терапевтична ситуація, яка є результативною за умов точності виконання вимог.

Наступна зустріч з психологом присвячується репетиції розповіді. З цього моменту власне і починається корекційна робота з батьківською парою. Вона може продовжуватися декілька зустрічей і завершується лише в тому випадку, якщо розповідь буде повністю відповідати вимогам психолога. Розповідь про дитину виступає як предмет спільної діяльності батьків. Предметом діяльності психолога на цьому етапі є параметри батьківської пари: гнучкість, згуртованість, ієрархія, цілі, цінності, виховні позиції.

Тривалість підготовчого етапу (робота з подружжям над змістом та формою розповіді) може бути різною і визначається трьома групами факторів:

- 1) особливості міжособистісних взаємин між подружжям;
- 2) особистісні особливості батьків;
- 3) наявність у батьків психологічних проблем, що вирішуються за рахунок дитини.

Негативними аспектами міжособистісних взаємин між подружжям, що утруднюють їх спільну роботу, спрямовану на створення потрібної розповіді, можуть бути:

- конкурентні та конфліктні взаємини;
- недостатньо відпрацьовані механізми прийняття рішення та узгодження позицій;
- недостатність навичок міжособистісного спілкування.

В свою чергу особистісними особливостями батьків, що впливають на ефективність їх спільної діяльності на підготовчому етапі програми, є: акцентуації характеру, психопатії, маніпулятивний стиль спілкування, низький вербальний

інтелект, ригідність мислення. Особистісні проблеми батьків, що вирішуються за рахунок дитини, пов'язані перш за все з незадоволеністю значущих для кожного з них індивідуальних потреб та мотивів. Дитина при цьому сприймається як засіб досягнення необхідного задоволення. Найчастіше в якості незадоволених потреб та мотивів є:

- незадоволеність соціальним статусом;
- незадоволеність рівнем життя;
- потреба у досягненнях;
- потреба в соціальному визнанні;
- бажання утримати партнера в шлюбі.

Перераховані фактори проявляються як в процесі складання розповіді, так і в процесі її презентації психологу. Фіксує їх різні вербальні та невербальні прояви, психолог отримує важливу діагностичну інформацію, на основі якої планується зміст і тривалість підготовчого етапу. Індикатором готовності до наступного етапу є об'єктивна динаміка фіксованих параметрів та суб'єктивні повідомлення батьків про покращення взаємин між ними.

На заключному етапі на прийом запрошуються батьки та дитина. Дитині дається індивідуальне завдання (складання мозаїки, пазів, дитячі кросворди, розмальовки та ін.) та повідомляється, що під час того, коли вона буде зайнята виконанням завдання, психолог буде розмовляти з її батьками. Батьки, дитина та психолог розміщуються в кімнаті так, щоб психолог міг спостерігати і за поведінкою батьків, і за поведінкою дитини. Психолог звертається до батьків з проханням розповісти про дитину те, що вони самі вважають в ній найголовнішим і найважливішим. У більшості випадків час виконання дитиною завдання співпадає з часом звучання розповіді. Після завершення розповіді психолог дякує батькам за повідомлення. Контрольна зустріч призначається через 1,5 – 2 місяці.

Висновки

Отже, описана техніка є високопродуктивною у вирішенні завдань формування Я- позитивного потенційного, як фактора регуляції поведінки дітей старшого дошкільного віку. Можливість забезпечення позитивної динаміки Я-образу розширяє межі застосування даної методики, перетворюючи її в інструмент корекції найбільш фундаментальних структур особистості.

Перспективу нашого дослідження ми вбачаємо в аналізі механізмів і факторів розвитку особистості дитин в сім'ї, заснованих на існуючих уявленнях про структуру та динаміку батьківсько-дитячих взаємин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Эйдемиллер Э.Г. Методы семейной диагностики и психотерапии. – М.: Фолиум, 1996. – 242 с.
2. Захаров А.И. Как предупредить отклонения в поведении ребенка. – М.: Просвещение, 1986. – 128 с.
3. Петровский В.А. Личность: феномен субъектности. – Самара, 1993. – 255с.
4. Психология воспитания: Пособие для методистов дошкольного и начального школьного образования, преподавателей, психологов / Под ред. В.А.Петровского. – М.: Аспект Пресс, 1995. – 267 с.
5. Спиваковская А.С. Психотерапия: игра, детство, семья. Том 1, 2. – М.: ООО Апрель Пресс, 1999. – 216 с.
6. Шапатина О.В. Динамизация супружеских отношений как фактор коррекции личностного развития ребенка // На пути к практической психологии: междисциплинарные исследования. Сб. науч. статей под ред. О.В.Лавровой и С.В.Березина. – Самара: Изд-во Сам ГУ, 1999. – С. 384-389.

Резюме. В данной статье описана техника, которая используется для коррекции личностного развития ребенка, оптимизации родительско-детских взаимоотношений и отношений в супружеской паре.

Summary. In given article it is presented the correction of personality development, optimization relationships of parents with senior pre-schools and the parental relation.

УДК 159.923.2

О.М. КОЧУБЕЙНИК

"ЩО ОЗНАЧАЄ БУТИ СОБОЮ?": КРИЗОВА ПРИРОДА ЗАПИТАННЯ

Резюме. Статтю присвячено аналізу глибинних суперечностей, що спричиняють проблематизацію усвідомлення власної автентичності. Показано, що в основі згаданої проблеми лежать не тільки специфікації особистісного становлення, але й чинники надособистісної природи, що повинно враховуватися при наданні психологічної допомоги.

Ключові слова: автентичність, екзистенційний проект, гносеологічна амбівалентність, автономія, індивідуальність.

Постановка проблеми. Свого часу, запозичивши з філософії екзистенціалізму такі поняття, як екзистенція, буття в світі, відчуття буття, дійсність і недійсність буття тощо, психологія отримала можливість осмислити явища, що цікавили її завжди, але прослизали крізь аналітичні решітки усталеної термінології (наприклад, сенс, страждання, тривога, любов, істина, духовність). Завдяки запозиченням у поле зору потрапив повсякденний досвід людини в її зіткненні з реальністю, що породжує суто людські екзистенціали: радість, відчай, страх, надію, самотність, свободу. Нині, коли загострився "конфлікт, обумовлений конфронтацією індивідуума з даностями існування" [4, 6], посилюється потреба саме у екзистенційних техніках психологічної допомоги особистості. Адже швидкість змін, що сьогодні відбуваються, перетворилася на істотний фактор дестабілізації повсякденного буття. Стабільність світу, що існує навколо й сприймається як даність, постійно потрапляє під сумнів. Дискредитовано навіть саму ідею стабільності. Фрагментарність сприймання світу, слабка регуляція вибору поведінки традицією, швидкість суспільних змін вимагають гнучкої організації екзистенційного проекту, яким керується особистість, вибудовуючи власне буття-в світі.

Слід відзначити, що множинність світів, в яких одночасно реалізується екзистенційний проект особистості, передбачає умовою успішності його здійснення наявність певного "осередку", що виконує функцію координації та узгодження досвіду взаємодії особистості зі світом. Пояснювальна спроможність таких концептів, як "Я", "самосвідомість", "Я-концепція", використовуваних з цією метою, виявилася недостатньою у площині, де необхідним є аналіз індивідуальної неповторності

З М І С Т

<i>Від редакції</i>	3
Булах І.С. Теоретичні засади обґрунтування вихідних положень психологічної допомоги в процесі особистісного зростання підлітка.....	4
Ковалевич В.В. Психосоціальне формування екзистенціальних перспектив личности в контексті консолідації общества.....	8
Максимова Н.Ю. Психологічний супровід як засіб корекції поведінки соціально дезадаптованих підлітків.....	11
Павелків Р.В. Шляхи оптимізації психологічної адаптації та навчальної успішності студентів-першокурсників у контексті діяльності психологічної служби ВНЗ.....	15
Шевченко Н.Ф. Теорія і практика психологічної допомоги хворим.....	18
Литвиненко С.А., Ямницький В.М. Ігрова терапія як засіб психологічної допомоги.....	21
Артемова О.І. Важливі аспекти психолого-педагогічного супроводу навчально-виховного процесу сучасної школи.....	24
Безлюдна В.І., Корчакова Н.В. Психологічне сприяння розвитку творчого потенціалу старшокласників.....	26
Белікова Н.О. Формування готовності майбутнього фахівця з фізичної реабілітації до здоров'язберігаючої діяльності.....	28
Бабак К.В. Психологічний супровід особистісно-професійного розвитку студентів.....	31
Воробійов А.М. Культурницька індивідність української психіки у контексті світовідчуження.....	33
Вронська В.М. Проблеми психологічної підготовки старших медичних сестер дошкільних навчальних закладів в інституті післядипломної педагогічної освіти.....	36
Галян О.І. Психологічні аспекти включеності юнаків у процес виховання.....	39
Герасіна С.В. Теоретичні засади психологічної допомоги учням ПТНЗ у формуванні їх готовності до професійної самореалізації.....	42
Главінська О.Д. Зміст психологічного супроводу для розвитку молодшого школяра.....	46
Дем'янюк О.Б. Сучасні технології трансперсональної психології.....	48
Дідик Н.М. Теоретичні і практичні основи психодіагностики особистісної зрілості студентів напрямку "Психологія".....	50
Дружиніна І.А. Тренінг професійної ідентичності в системі підготовки практичних психологів.....	52
Дудар О.В. Особливості розвитку емоційного відгукування старшокласників.....	55
Іванюк І.Я. Сім'я з „особливою” дитиною та її емоційні установки.....	58
Івашкевич Е.З. Особливості використання психотехнік з метою проведення реабілітаційної роботи зі школярами з особистісними розладами.....	61
Карєпова Е. В. Архетипічні паттерни поведінки як основа формування життєвого сценарію.....	65
Карковська Р.І. Психологічна підтримка агресивних абонентів в телефонному консультуванні.....	70
Кириченко Н.А. Психологічні особливості постановки та досягнення мети особистістю.....	72
Климишин О.І. Християнсько-орієнтований зміст психологічної допомоги невиліковно хворим людям.....	75
Когутяк Н.М. Гуманістичний підхід у дослідженні проблеми віктимності особистості.....	79
Козловська Е.В. Гармонійні стосунки в сім'ї як фактор особистісного зростання.....	82
Колісник О.П. Медитація як стержень будь-якої духовної практики та як засіб радикальної психологічної самопомоги.....	86
Корнієнко О.В. Психодіагностика особливостей психосоматичного здоров'я студентської молоді.....	91
Косарева О.І. Корекція особистісного розвитку дошкільника.....	96
Кочубейник О.М. "Що означає бути собою?": кризова природа запитання.....	98
Кулаков Р.С. Психологічна допомога в організації професійного самовизначення старшокласників.....	101
Кухар С.Ю. Вплив механізмів психологічного захисту на стратегію поведінки студентів у конфліктних ситуаціях.....	104
Лисяк О.М. Психологічні особливості ціннісно-сислової сфери особистості в юнацькому віці.....	107
Лонська Є.В. Особливості психокорекції депресивного стану жінок, що страждають від домашнього насильства.....	109
Мазяр В.М. Психологічні засоби релаксації школярів з депресивним станом.....	111
Максимов М.В. Роль музики у вирішенні проблем психологічної допомоги особистості.....	114
Мельник І.Я. Психологічні засади проблеми адаптації особистості.....	117
Мельник Ж.В. Вплив особистості сімейної історії психолога та психотерапевта на його роботу.....	119
Мешко Г.М. Емоційне вигорання педагога як показник стану його професійного здоров'я.....	121
Михальська С.А. Особливості організації корекційної роботи з комунікативно-мовленнєвого розвитку дошкільників.....	125
Михальчук Н.О. Діалогічна взаємодія школярів з іншомовним текстом в детермінації становлення їх суб'єктності.....	127
Осьмак Л.П. Змістовно-хронологічні особливості життєвої перспективи старшокласників.....	133
Павелків В.Р. Продуктивне розвивальне середовище як засіб формування позитивних стосунків підлітків з однокласниками.....	135
Пастушенко Л.А. Тренінг розвитку особистісно-значимого досвіду майбутніх практичних психологів.....	138
Перелигіна Л.А., Приходько Ю.О. Профілактика станів психоемоційної напруги у працівників системи МНС України.....	141
Пивоварчук Т.О. Основні чинники формування комунікативних умінь.....	143
Попіль М.І. Актуалізація особистісних якостей як чинник ефективності професійної діяльності медсестер.....	145
Пюра О.С. Особливості впливу комп'ютерних ігор на вияв агресивної поведінки у дітей підліткового віку.....	148
Репецька Т.Л. Психологічна допомога особам з суїцидальними намірами.....	151
Реуцький М.В. Психотерапевтична метафора у сучасному кінематографі (з досвіду впровадження програми «Психодраматичний кіносеминар»).....	153
Рикун А.А. Характеристика причин виникнення та основних стадій конфлікту.....	156
Романюк В.Л. Концепція якості життя та проблеми ортобіозу особистості.....	159
Романюк Л.В. Проблеми самооцінки і корекції функціональних станів особистості в умовах середньої школи.....	161
Рудюк О.В. Організація дослідження особистісно-сислової детермінації переживання професійних криз у безробітних.....	162

Рудь Г.В. Особливості усвідомлення цінності власної особистості у юнацькому віці	166
Рябой Є.М. Психодинамічна психотерапія як засіб надання психологічної допомоги хворим на гіпертонію: спроба теоретичного обґрунтування	168
Славина Н.С. Розвиток емоційної сфери та вольових якостей дитини, як умова готовності до школи.....	170
Смалько М.Ф. Психологічна допомога особистості у професійній підготовці музиканта.....	172
Сокол І.А. Можливі аспекти психологічної допомоги у вирішенні завдань формування українського національного характеру старшокласників	175
Ставицька О.Г. Психологічні особливості продукування фонаційних компонентів невербальної комунікації	178
Скотна Н.С., Стець В.І. Ідентичність як необхідна складова та критерій психічного здоров'я.....	181
Турченко О.Ф. «Психодинамічна група» як фактор покращення процесу формування професійної самоідентифікації у студентів-психологів у вузі	184
Фрідріх А.В. Психолого-педагогічна проблема самовдосконалення особистості майбутнього педагога	188
Хворост М.Ю., Колесніченко О.С., Побідаш А.Ю. Психологічні особливості поведінки людей в екстремальних умовах та дії працівників мнс по наданню допомоги психічно постраждалим.....	190
Хомич Г.О., Руденко І.А. Психологічна допомога дітям, котрі перебувають в умовах тривалої деривації.....	192
Хомич І.С. Психологічна сутність уявлень дітей молодшого шкільного віку про відповідність власної поведінки нормам моралі.....	195
Хупавцева Н.О. Діалогічний підхід в освіті як необхідна складова розвитку суб'єктності школярів	198
Чорний М.М. Створення сприятливого мікроклімату в учнівському колективі як засіб психологічного супроводу у діяльності класного керівника.....	201
Чуйко О.В., Дунаєвська Ю.Е. Особливості працевлаштування випускників школи – інтернату для дітей, які потребують корекції розумового розвитку.....	204
Шиколенко Т.І. Психологічний супровід розвитку особистості та її образу «я» в дошкільному та молодшому шкільному віці	208
Яцюк Н.О. Розвиток рефлексивної культури в процесі фахової підготовки психологів.....	210
Відомості про авторів	213

Наукове видання

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 41

Заснований у 1996 р.

Редактор збірника Воробйов А.М.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.

Технічний редактор Кравчук В.Ю.

Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 25.10.2008 р. Підписано до друку 3.11.2008 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 33,25. Замовлення № 58/1 Наклад 300.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах
освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного
гуманітарного університету. Випуск 41. — Рівне: РДГУ, 2008. — 217 с.**

ISBN 966 — 7281 — 08 — 7.

Збірник наукових праць містить статті які відображають теоретичні та практичні
аспекти найважливіших проблем психологічної допомоги особистості.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів,
практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних
закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 159: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20